

NOKUTs tilsynsrapporter

Bedriftsleing i landbruket

Fagskolen Rogaland v/Øksnevad vidaregåande skole

Desember 2012

Utdanningssted:	Fagskolen Rogaland v/ Øksnevad vidaregåande skole
Utdanningstilbud:	Bedriftsleing i landbruket
Dato for vedtak:	20.12.2012
Utdanningslengde:	Et halvt år
Sakkyndige:	Olav Ingebjørn Moe og Eystein Ystad
Saksnummer:	12/181

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er tilstede for videre behandling jevnfør NOKUTs «Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning», kapittel 4. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om styringsordning og reglement er tilpasset utdanningstilbudet og om tilbyder har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillende forutsetningene for behandling blir videre vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot 17 likeverdige faglige kriterier nedfelt i NOKUTs retningslinjer, kapittel 7.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Olav Ingebjørn Moe
- Eystein Ystad

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes den sakkyndige rapporten (kapittel 4 i denne rapporten) til tilbyder for kommentarer. Tilbyder kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer eventuelle tilbakemeldinger fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak. I forbindelse med denne søknaden har tilbyder ikke kommet med et tilsvarende svar.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen samlet. NOKUT har konkludert med at søknaden ikke tilfredsstillende alle kriterier for godkjenning av fagskoleutdanning. Det er mulig å søke NOKUT på nytt, men da forventes det at søker har forbedret utdanningskvaliteten i henhold til vurderingene gitt i denne rapporten (Må-punktene).

Oslo, 20. desember 2012

Terje Mørland
direktør

Alle NOKUTs vurderinger er offentlige og denne samt tilsvarende tilsynsrapporter vil være elektronisk tilgjengelige på nettsidene våre www.nokut.no/NOKUTs-publikasjoner

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om tilbyder og utdanningstilbudet	1
2	Informasjon om prosessen	2
2.1	Innledende vurdering	2
2.2	Sakkyndig vurdering.....	2
2.3	Tilsvarsrunde	3
2.4	Vedtak.....	3
3	Sakkyndig vurdering av utdanningstilbudet	4
3.1	Oppsummering	4
3.2	Læringsmål og kvalifikasjoner	4
3.3	Faglig innhold.....	7
3.4	Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer.....	9
3.5	Eksamen og vitnemål.....	12
3.6	Infrastruktur	13
3.7	Oppsummerende vurdering og konklusjon fra de sakkyndige	15
4	Tilsvarsrunde	16
5	Vedtak	16
6	Dokumentasjon	16
	Vedlegg 1:.....	17
	Vedlegg 2:.....	18

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningstilbudet

Fagskolen Rogaland v/Øksnevad videregående skole søkte NOKUT 10. februar 2012 om godkjenning av fagskoleutdanningen *bedriftsleiing i landbruket*. Utdanningstilbudet er et halvårig tilbud som gis på heltid. Undervisningen er stedbasert og gis ved Øksnevad videregående skole, og det er søkt godkjenning for inntil 25 studenter.

Søker har allerede 25 godkjente fagskoletilbud ved ulike studiesteder:

- Eldreomsorg – to tilbud
- Kreftomsorg og lindrende pleie – to tilbud
- Psykisk helsearbeid – to tilbud
- Mattekjenn
- Skipsoffisersutdanning i fagskolen nautisk linje
- Bygg og anlegg, anlegg – to tilbud
- Bygg og anlegg, bygg – to tilbud
- Elektrofag, automatisering – to tilbud
- Elektrofag, elkraft – to tilbud
- Klima, energi og miljø i bygg – to tilbud
- Petroleumsfag, boring – to tilbud
- Petroleumsfag, brønnservice
- Petroleumsfag, petroleumsproduksjon
- Petroleumsteknologi, havbunnsinstallasjoner
- Teknikk og industriell produksjon, maskinteknikk – to tilbud

NOKUT har gjennomgått søkers hjemmesider, www.oksnevad.vgs.no.

Tilbyder fikk sitt system for kvalitetssikring godkjent av NOKUT 29. august 2011, jf. NOKUTs sak 11/343. Tilbyders styreordning ble godkjent av NOKUT 20. november 2011, jf. NOKUTs sak 11/409. Tilbyders reglement ble godkjent av NOKUT 4. oktober 2012, jf. NOKUTs sak 12/143.

Vurdering

Tilbyder gir ingen informasjon om fagskoletilbudet på sine nettsider.

2 Informasjon om prosessen

2.1 Innledende vurdering

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er tilstede for videre behandling, jf. NOKUTs «Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning» (NOKUTs retningslinjer), kapittel 4.

Forutsetningene for at en søknad om godkjenning av en fagskoleutdanning tas under behandling, er at søknaden beskriver og dokumenterer kvaliteten på utdanningstilbudet i henhold til NOKUTs mal for elektronisk søknad. Det må fremgå av søknaden at utdanningstilbudet er innenfor rammen av minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning (Normert arbeidsmengde for fagskolestudenter skal ligge på mellom 1 500 og 1 800 timer per hele studieår.).

Søknaden skal sannsynliggjøre at utdanningstilbudet bygger på fullført videregående opplæring og at utdanningstilbudet er yrkesrettet. For tilbydere som ikke helt ut er eid av staten, fylkeskommune eller kommune må søker / tilbyder være registrert i Enhetsregisteret.

I den innledende vurderingen ser NOKUT på om søkeren har en styreordning, et reglement og et system for kvalitetssikring som er tilfredsstillende i henhold til lover og regler, jf. NOKUTs retningslinjer, kapittel 5 og 6. Ulike sider rundt ansvarsforhold må også være avklart. Hvis forutsetningene for videre behandling ikke er til stede, blir søknaden avvist. Søkeren kan da tidligst søke om ny godkjenning i neste søknadsrunde.

NOKUTs vurdering av systemet for kvalitetssikring kan ikke påklages, jf. forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (NOKUT-forskriften) § 1-9 c).

2.2 Sakkyndig vurdering

Hvis forutsetningene for videre behandling er til stede, blir søknaden vurdert av en sakkyndig komité. Komiteen vurderer om de faglige kriteriene for å få godkjent en fagskoleutdanning er tilfredsstillende oppfylt. Disse kriteriene står i NOKUTs retningslinjer, kapittel 7.

Det er i alt 18 kriterier. Disse er delt inn i fem områder

- Læringsmål og kvalifikasjoner (kriterium 1-5)
- Faglig innhold (kriterium 6 og 7)
- Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer (kriterium 8-12)
- Eksamen og vitnemål (kriterium 13 og 14)
- Infrastruktur (kriterium 15-18)

Kriterium 5, vedrørende nasjonale krav og internasjonale forpliktende avtaler, blir kun vurdert der dette er aktuelt.

Kriterium 10, vedrørende praksis i utdanningen, blir kun vurdert der praksis er en del av utdanningen eller der de sakkyndige mener praksis må være en del av utdanningen.

De sakkyndige må finne at alle kriteriene er oppfylt på en tilfredsstillende måte for at utdannings-tilbudet skal kunne godkjennes som fagskoleutdanning. Komiteen konkluderer under hvert kriterium om noe må eller bør endres for at kriteriet skal bli oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Hvis komiteen finner at alle kriteriene er oppfylt på en tilfredsstillende måte, anbefaler den at søknaden godkjennes. NOKUT fatter så vedtak i saken.

2.3 Tilsvaersrunde

Søkerens tilbakemelding på sakkyndig vurdering

Hvis komiteen finner at ett eller flere kriterier ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, får søkeren minimum seks uker på å uttale seg om de sakkyndiges vurderinger (tilsvaersrunde), jf. NOKUT-forskriften § 5-1 (3). Søkeren får tilsendt en mal som skal benyttes. Hensikten med tilsvaersrunden er at søkeren kan oppklare eventuelle misforståelser fra de sakkyndiges side.

I utgangspunktet baseres søknadsprosessen på den informasjon, og den utdanningsplan, søkeren har presentert for NOKUT på søknadstidspunktet. I tilsvaersrunden tillater imidlertid NOKUT mindre justeringer i forhold til den opprinnelige søknaden. Dersom nødvendige justeringer krever endringer i utdanningsplanen, må en oppdatert plan legges ved tilsvaret.

Hvis søkeren, i sin tilbakemelding i tilsvaersrunden, kommer med større endringer i studieplanen eller opplegget rundt, anser NOKUT dette for å være en ny søknad. Tilsvaret blir da avvist. NOKUT fatter så vedtak i saken.

Sakkyndig tilleggsvurdering

Hvis søkeren har kommet med en tilbakemelding i tilsvaersrunden innen fristen, og denne tilbakemeldingen ikke medfører større endringer i studieplanen eller opplegget rundt, vurderer den sakkyndige komiteen tilbakemeldingen. Komiteen kan enten opprettholde sin vurdering av den eller de aktuelle kriteriene, eller endre sin konklusjon til fordel for søkeren.

Komiteen gir så sin endelige tilrådning. Hvis det fortsatt er kriterier som ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, tilrår komiteen at søknaden ikke godkjennes. I motsatt fall tilrår komiteen at søknaden godkjennes.

Komiteens vurderinger og tilrådning kan ikke påklages, jf. NOKUT-forskriften § 1-9 c).

2.4 Vedtak

Søknadsprosessen avsluttes med at NOKUT fatter vedtak i saken.

3 Sakkyndig vurdering av utdanningstilbudet

Kriteriene i dette kapittelet, 1-18, er likeverdige. Det vil si at de sakkyndige må finne at alle kriteriene er tilfredsstillende oppfylt for at utdanningstilbudet skal kunne godkjennes som fagskoleutdanning. Kriteriene står skrevet i NOKUTs retningslinjer kapittel 7.

3.1 Oppsummering

Komiteens konklusjon er at utdanningstilbudet ikke anbefales godkjent. Fagplanens beskrivelse av faglig innhold og undervisning- og arbeidsformer er ufullstendig beskrevet og lite konkretisert. Det mangler beskrivelse av sammenhengen mellom faglig innhold og undervisningsopplegg. Den manglende utdypingen gjør det vanskelig for studentene å vurdere om de får det utdanningstilbudet de blir lovet.

3.2 Læringsmål og kvalifikasjoner

3.2.1 Utdanningstilbudets navn (kriterium 1)

«Utdanningstilbudets navn skal være dekkende for innholdet og den yrkeskompetansen utdanningstilbudet gir.»

Presentasjon

Utdanningstilbudets navn er *bedriftsleiing i landbruket*. Søkeren skriver:

«Bedriftsleiing er eit kjend omgrep som gir eit tydeleg signal om kva studiet handlar om. Landbruk avgrensar dette til ei næring og gir ein klar melding om at studiet rettar seg spesielt mot utfordringer og behov i næringa. Studiet har eit fagleg innhald som gir studentane kompetanse i å leia mindre landbruksbedrifter gjennom opplæring i økonomi-, organisasjons- og leiingsfag.»

Vurdering

Komiteen anser navnet *bedriftsleiing i landbruket* til å gi en dekkende beskrivelse for studiets innhold og som informativt overfor målgruppene blant potensielle studenter og framtidige arbeidsgivere.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.2.2 Læringsmål (kriterium 2)

«Læringsmål skal gjelde for hele utdanningstilbudet og beskrive forventet oppnådde kvalifikasjoner, spesifisert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Kvalifikasjonene må være på tertiært nivå, det vil si på nivået over det som oppnås i videregående opplæring.»

Presentasjon

Utdanningstilbudets hovedmål er å kvalifisera og dyktiggjera studentane i å leia landbruksverksemder som til dømes større mjølkebruk, gartnerier o.l., anten som enkeltmannsføretak eller ein annan selskapsform med fleire eigarar/deltakarar. I søknaden blir det vidare angitt 27 læringsmål fordelt på kunnskaper (12), ferdigheter (9) og (generell) kompetanse (6), og dette er en opplisting av alle læringsmålene for de tre modulene som er nevnt i fagplanen.

Vurdering

Komiteen mener at de angitte læringsmålene viser at utdanningstilbudet ligger på et nivå som er over videregående opplæring, det vil si på tertiært nivå. Studietilbudet går dypere inn i temaene, og har samtidig et tydelig anvendt perspektiv på læringsmålene, for eksempel bedriftsetablering, ressursforvaltning, egen lederrolle og kjennskap til konkrete lover og politiske systemer.

Læringsmålene er en viktig informasjonskilde for potensielle studenter og aktuelle arbeidsgivere. Det er derfor viktig at disse utformes på en måte som tydeliggjør innholdet og er lett å lese. I søknaden er det listet opp mange sidestilte læringsmål, der flere mål omhandler samme tema. Dette gir framstillingen et preg av usortert opplisting. Vi ser at læringsmålene i søknaden er en oppsummering av samtlige læringsmål for de tre modulene i fagplanen. Likevel bør læringsmålene bearbejdes når de framstilles for ekstern informasjonsbruk. For eksempel er det tre læringsmål som omhandler lover og forskrifter (det første, tredje og nest siste kunnskapsmålet, samt det sjette ferdighetsmålet). Disse kan med fordel slås sammen til ett læringsmål som omhandler kjennskap til lover, forskrifter og regler, og nevne de konkrete lovene og områdene. Det samme gjelder til dels også ferdighetsmålene, der det bør være mulig å tydeliggjøre skillet mellom de ulike målene om økonomistyring, organisasjon og ledelse, ressursforvaltning, bedrifts- og produktutvikling.

Læringsmålet om norsk landbrukspolitikk og forholdet til WTO, EU og EØS står under generell kompetanse. Komiteen mener at dette er et mål som hører til under kunnskapsmålene, i og med at dette handler om spesifikk kunnskap og ikke grunnlagskompetanse. I det hele tatt er målene under denne delen mer preget av å være kunnskapsmål enn generelle kompetansemål.

Avslutningsvis vil komiteen peke på at innholdet i modulen *marknad, organisasjonar og landbrukspolitikk* synes å være for omfattende for et kurs med fem fagskolepoeng.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør:

- vurdere å forenkle og tydeliggjøre framstillingen ved å redusere antall læringsmål gjennom å samle mål som ligner hverandre til større mål. I tillegg bør læringsmålene utformes slik at de mer tydelig skiller mellom kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse
- vurdere å begrense innholdet i modul *Marknad, organisasjonar og landbrukspolitikk*

3.2.3 Utdanningstilbudets relevans (kriterium 3)

«Tilbyder skal synliggjøre at utdanningstilbudet har relevans i forhold til nærings- og samfunnsliv.»

Presentasjon

I søknaden vises det til fire dokumenter i form av tre rapporter og en regionalplan som alle *peiker på behovet for å auke bonden sin kompetanse, spesielt innan bedriftsleiing som eit vidt omgrep, når både produksjonsvolum og økonomisk omsetjing aukar. Denne utviklinga til stadig større einingar innan både husdyrhald og planteproduksjon er svært tydeleg i Rogaland. Fagskuletilbodet er eit forsøk på å møte denne utviklinga og å gi bonden eit tilbod om kompetanseutvikling for å betre lønsemda i verksemda.*

Vurdering

Komiteen deler vurderingene til søkeren på dette punktet. Tilbyder har synliggjort at utdanningstilbudet har relevans for nærings- og samfunnsliv.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.2.4 Opptakskrav (kriterium 4)

«Opptakskravet skal samsvare med det faglige innholdet og de læringsmål som utdanningstilbudet bygger på.

- Utdanninger i fag/fagområde som på videregående opplæringsnivå ender med fag- eller svennebrev eller yrkeskompetanse, skal på fagskolenivå bygge på fag- eller svennebrevet, yrkeskompetansen eller tilsvarende realkompetanse.
- Realkompetansevurdering av søkere skal skje etter gitte retningslinjer som inneholder informasjon om hvilke fag og kvalifikasjoner i det formelle opptaksgrunnlaget som vurderes og hvordan nivået på kvalifikasjonene i realkompetansesammenheng fastsettes.»

Presentasjon

Det formelle opptakskravet *byggjer fullført og bestått vidaregåande opplæring innan Naturbruk, programfag, VG 3 landbruk, VG3 Gartner eller tilsvarende (agronomkompetanse).* I vurderingen av realkompetanse vektlegges: *Relevant yrkespraksis, minst 5 år. Relevant utdanning, organisasjonsarbeid, tillitsverv innan landbruket eller anna organisasjonsarbeid. (...) spesielt vurderer søkeren sin kompetanse sett i høve til kompetansemåla på programfaga Gardsdrift og Økonomi og leiing VG 3 Landbruk.*

Vurdering

Komiteen anser at opptakskravet samsvarer med det faglige innholdet og læringsmålene for utdanningstilbudet.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.3 Faglig innhold

3.3.1 Planen for utdanningstilbudet (kriterium 6)

«Planen for utdanningstilbudet skal beskrive utdanningstilbudet som en helhet og må:

- inneholde navn, mål, omfang, faglig innhold - herunder praksis, lærestoff, undervisningsformer og arbeidsmetoder lærerstøttet undervisning og selvstudier/egenarbeid, forventet arbeidsmengde for studentene og vurderingsordninger.
- beskrive sammenhengen mellom de forskjellige fag, deler og kvalifikasjoner som inngår eller kan inngå i utdanningstilbudet.
- være utformet slik at studentene kan kontrollere at de får det utdanningstilbudet de er lovet.»

Presentasjon

Fagplanen gir en beskrivelse av faglige innhold, formelle krav, organisering og administrative systemer i og omkring undervisningstilbudet i bedriftsledelse i landbruket.

Vurdering

De fleste punktene i fagplanen er tilfredsstillende, men vi har en del merknader til faglig innhold og undervisning og arbeidsformer. Vår innvending er at disse punktene er for lite utdypet og konkretisert til å gjøre studentene i stand til å kontrollere at de får det utdanningstilbudet de er lovet på en tilfredsstillende måte. Vi viser til kriterium 7 og 8 nedenfor der vi går inn på dette i detalj.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må gjøre de endringer som er beskrevet under kriterium 7 og 8.

3.3.2 Utdanningstilbudets innhold (kriterium 7)

«Utdanningstilbudets innhold skal være dekkende og relevant for å nå læringsmålene og aktuell i forhold til utviklingen innen yrkesfeltet.»

Presentasjon

Fagplanen viser at studiet er bygd opp av tre moduler: *Bedriftsøkonomi og rekneskapforståing (BØR)*, *Organisasjon og leing (OL)*, og *Marknad, organisasjonar og landbrukspolitikk (MOL)*. *Desse emna gir kvar for seg og samla naudsynt kompetanse for ein som skal leie ei større landbruksverksemd.* For hver modul oppgis det timetall, det gis det en kort beskrivelse av det faglige innholdet, og det listes opp læringsmål fordelt på kunnskap, ferdighet og generell kompetanse.

Vurdering

Komiteen har flere kritiske merknader til beskrivelsen av det faglige innholdet i fagplanen. For utforming av læringsmålene viser vi til vurderingen under kriterium 2 ovenfor. Vår hovedinnvending her er at beskrivelsen av det faglige innholdet er svært kort for alle tre moduler, og sammenhengen mellom innhold og læringsmål blir ikke utdypet eller konkretisert. For eksempel skal MOL gi *ein innføring i dei ytre rammevilkåra for ein landbruksbedrift, frå det globale til det nasjonale.* Dette samsvarer godt med kunnskapsmålene for denne modulen, men under ferdighetsmålene angis det at *studenten skal kunne utarbeida ein enkel forretnings- og marknadsplan for eit aktuelt produkt eller ein aktivitet/teneste som skal seljast ut frå eigen gard/verksemd.* Dette er et relevant ferdighetsmål for dette utdanningstilbudet, men det er uklart hvordan dette skal gjøres i en modul som i følge beskrivelsen skal gi en innføring i ytre rammevilkår.

I modulene OL og BØR er det bedre sammenheng mellom den generelle beskrivelsen og læringsmålene. Imidlertid er det ut fra fagplanen uklart hvordan en *innføring i bedriftsøkonomi og rekneskapsforståeing* skal gi studentene *kunnskap om garden som ressursforvaltar* eller *forstå kva innverknad garden har i samfunnet i forhold til verdiskaping og sysselsetting i andre tilknytte næringer.* Dette er læringsmål som går inn på fagområder som ressursøkonomi og regionaløkonomi, noe som burde vært nevnt hvis disse emnene inngår i modulen.

I modul BØR er det videre forutsatt i læringsmål «generell kompetanse» i første kulepunkt at studenten skal ha *grunnleggende forståelse av økonomi og økonomiske omgrep.* Det er uklart hva tilbyder legger i begrepet grunnleggende forståelse av økonomi og økonomiske omgrep. Læringsmålet bør presiseres.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må lage en tydelig sammenheng mellom læringsmål og utdanningstilbudets innhold gjennom å detaljere og konkretisere det faglige innholdet, og relatere dette til de ulike læringsmålene

Tilbyder bør:

- vurdere å begrense omfanget av tema i modul MOL, jfr. punkt .4.2.2
- presisere læringsmålet i første kulepunkt under generell kompetanse i modul BØR

3.4 Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer

3.4.1 Undervisningsformer og arbeidsmetoder (kriterium 8)

«Undervisningsformer og arbeidsmetoder skal være tilpasset opptakskrav og mål.

- Lærernes undervisningsformer og studentenes arbeidsmetoder skal være varierte og bygge på den modenheten studentene har oppnådd som elev eller lærling i videregående opplæring. Alle former og metoder skal beskrives, herunder tilrettelegging for og gjennomføring av e-læring og fjernundervisning.»

Presentasjon

Beskrivelsen av henholdsvis undervisnings- og arbeidsformer er den samme for alle tre modulene. I tillegg nevnes det en obligatorisk arbeidsoppgave under hver modul.

Vurdering

Former og metoder for undervisning er lite utdypet. Sammenhengen mellom de enkelte faglige innholdsbitene og undervisningsformene må konkretiseres. Dette gjelder spesielt bruken av It's learning som elektronisk plattform. I tillegg er fagplanen forvirrende på punktet om arbeidsoppgaven. Komiteen forstår at det er en arbeidsoppgave som skal gjennomføres, og at den er en del av modulen *bedriftsøkonomi og rekneskapsforståing*. Likevel er det forvirrende når den samme arbeidsoppgaven nevnes under hver enkelt modul. Tilbyder bør vurdere om denne oppgaven heller burde vært benevnt «forretningsplan», da det etter komiteens vurdering kan synes som dette er hensikten med oppgaven.

Komiteen vil videre påpeke behovet for at studentenes selvstudium og praksis blir ivaretatt gjennom tett oppfølging fra veileder.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må beskrive de ulike undervisningsformene og metodene mer i detalj, og tydeliggjøre sammenhengen mellom innholdet i utdanningen og de undervisningsformene som er valgt.

Tilbyder bør sikre tilstrekkelig med veiledningskapasitet i studentenes selvstudium og praksis.

3.4.2 Det pedagogiske opplegget (kriterium 9)

«Det pedagogiske opplegget skal sørge for oppfølging av studentene både som gruppe og som individ og skal så langt det er mulig og rimelig, tilrettelegges etter enkeltstudenters særskilte behov.»

Presentasjon

Tilbyder peker på at studentene skal skrive individuelle oppgaver og at dette gjør det mulig å følge studentenes utvikling og vurdere dette underveis. Videre heter det at *utforming, tema, frister for*

oppgåver, praksis og bruk av elektronisk læringsplattform gjør det mogleg å tilrettelegge undervisninga for studentar med særskilte behov. Dette gjelder også ved eksamen.

Vurdering

I hovedsak synes hensynet til den enkelte student å være ivaretatt. Komiteen mener imidlertid at det er behov for mer konkretisering knyttet til for eksempel dyslektikere.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør konkretisere tilrettelegging overfor for eksempel dyslektikere.

3.4.3 Praksis (kriterium 10)

«Praksis skal være beskrevet i planen som ethvert annet faglig element, og være relatert til de kvalifikasjoner studenten skal få gjennom sin utdanning.»

Presentasjon

Søker omtaler praksis i fagplanen, hvor det heter at studentene skal ha to ukers praksis. Denne praksisperioden vil bli tilrettelagt etter studentene sine interesser og bakgrunn. Praksis kan løses på ulike måter: gjennom studiebesøk, undervisning av andre eller ved å arbeide i aktuelle organisasjoner.

Vurdering

Komiteen vurderer det som positivt at gjennomføringen av praksis kan løses på ulike måter avhengig av den enkeltes students preferanser. Komiteen vil påpeke viktigheten av kvalitetssikring av praksissteder og innhold, og vil anmode om en tett oppfølging fra skolens side. Studentene bør i praksissammenheng bli tildelt en egen veileder fra skolens side som ivaretar dette.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør:

- konkretisere omfang og opplegg for veiledning i praksisperioden
- sørge for at praksisstedet og innholdet i praksis holder tilfredsstillende kvalitet
- sikre adekvat veiledning fra skolens side

3.4.4 Undervisningspersonalets størrelse (kriterium 11)

«Undervisningspersonalet må være stort nok og stabilt nok til å gjennomføre fastsatt undervisning.»

Presentasjon

Søker har navngitt fem lærere hvorav fire er fast ansatte. Til sammen har disse 2,5 årsverk ved skolen, hvorav 75 % er dedikert dette tilbudet.

Vurdering

Beskrivelsen av hver ansatt som skal jobbe innen de ulike modulene viser i hovedsak at det er tilstrekkelig med lærerressurser. Imidlertid kan det synes som noe snaut med 10 % ressurs innenfor modul MOL. I tillegg er vedkommende ikke ansatt ved skolen. Dette opplever komiteen som noe sårbart.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør tydeliggjøre backup, spesielt når det gjelder lærerressurs innenfor MOL.

3.4.5 Undervisningspersonalets kompetanse (kriterium 12)

«Undervisningspersonalet som skal være knyttet til utdanningstilbudet må samlet ha kvalifikasjoner til å gi den undervisning som følger av planen. Undervisningspersonalet må dokumentere:

- formell eventuell realkompetansevurdert utdanning som er høyere enn det det undervises i, dog aldri lavere enn tilsvarende toårig fagskoleutdanning
- pedagogiske kvalifikasjoner utdanning og erfaring på det nivå som undervisningen krever
- digital kompetanse i det omfang som undervisningen krever
- yrkeserfaring som gjør at undervisningen knyttes opp mot, og relateres til, dagens yrkesfelt.»

Presentasjon

Søker har beskrevet kravene til lærernes kompetanse i eget vedlegg:

«Formell kompetanse:

1. *Minimum Bachelorgrad innen landbruk med en fagsammensetning med minst 60 studiepoeng eller tilsvarende innenfor det /de fag som vedkommende skal undervise i.*

Eller

Minimum toårig høyskoleutdanning innen relevante landbruksfag og i tillegg minst to års erfaring innen undervisning eller veiledning.

Pedagogisk kompetanse:

1. *Gjennomført/påbegynt praktisk pedagogisk utdanning.*
2. *eller minimum to års undervisningserfaring fra videregående skole*

Digital kompetanse:

1. *Generell kompetanse tekstbehandling, regneark og presentasjonsteknikk (Power-Point eller tilsvarende) på middels til høyt nivå.*
2. *Kunne bruke læringssystemet It's learning.*
3. *Kompetanse på aktuelle regnskaps- og økonomiprogram for lærere i økonomimodulen*

Realkompetanse:

1. *Minst fem års erfaring fra annen stilling med veiledning, ledelse eller /kompetanse-/organisasjonsbygging innen landbruket
Realkompetanse kan erstatte/komplettere kravene til formell og pedagogisk kompetanse.»*

Lærernes faktiske kompetanse er beskrevet i et tabellvedlegg.

Vurdering

Etter komiteens vurdering har lærerne tilfredsstillende og relevant kompetanse. Spesielt synes yrkeserfaring å være meget god og relevant for de fagområdene de skal undervise i.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.5 Eksamen og vitnemål

3.5.1 Eksamens- og vurderingsordningene (kriterium 13)

«Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset utdanningstilbudet og dets mål.»

Presentasjon

Søker skriver at studentenes kompetanse i modul BØR vil bli vurdert via den obligatoriske oppgaven sammen med en muntlig eksamen. For de to andre modulene vil en skriftlig eksamen gi det nødvendige grunnlaget for vurdering.

Vurdering

Komiteen mener at det er fornuftig å benytte oppgaven som grunnlag for vurdering i modul BØR. Når det gjelder selve oppgaven viser komiteen til det som er skrevet i kriterium 8. Det må klargjøres i hvilken grad elementer fra modulene OI og MOL vil være vurderingsgrunnlag for karakteren i BØR, ettersom det åpnes for at elementer fra disse to modulene også kan være tema i oppgaven.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må klargjøre i hvilken grad elementer fra modulene OI og MOL vil være vurderingsgrunnlag for karakteren i BØR.

3.5.2 Sensorenes kvalifikasjoner (kriterium 14)

«Sensorer skal ha kvalifikasjoner som sikrer at vurderingen av studentene skjer på en upartisk og faglig betryggende måte.»

Presentasjon

Det er vedlagt en kort kravspesifikasjon av sensorens kompetanse:

«Formell kompetanse: Tilsvarende krav som for lærerpersonale – se denne. I tillegg kreves det av sensor: Undervisningserfaring: Krav om erfaring fra gjennomført tilsvarende kurs, eller tilsvarende kurs på høghskolenivå, minimum to år.»

Vurdering

Komiteen mener at kravspesifikasjon for sensorer også burde omtalt sensorenes autonomi og upartiskhet i forhold til tilbyder. Dette kan synes som en selvfølge, men bør etter komiteens vurdering omtales eksplisitt.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør konkretisere sensorenes uavhengighet av tilbyder.

3.6 Infrastruktur

3.6.1 Undervisningslokalene (kriterium 15)

«Lokalene inklusive spesialrom, utstyr og infrastruktur skal være tilstrekkelige i antall og størrelse til at undervisningen kan gjennomføres som forutsatt.

- Det gjelder både egne og leide lokaler. Utrustningen må være slik at den bidrar til å yrkesrette utdanningstilbudet.»

Presentasjon

Søker beskriver summarisk at det blir bygd ny skole som er ferdig høsten 2012. Det sies at *det vert klasserom med moderne IKT utstyr, grupperom og bibliotek(sic).*

Vurdering

Selv om beskrivelsen er kort og overordnet, legger komiteen til grunn at det er tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre undervisningen, da det nå blir bygd ny skole.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6.2 IKT-tjenester (kriterium 16)

«Tilbyders IKT-tjenester må ha tilstrekkelig kvalitet og omfang til at opplæringen kan gjennomføres som forutsatt.»

Presentasjon

Søker beskriver tilgang på trådløst nettverk og at læringsplattformen er It's learning. Videre heter det at skolen har datamaskiner tilgjengelig for studentene. Videre står det at studentene selv holder nødvendig datautstyr.

Vurdering

Beskrivelsen av tilgang på datautstyr virker inkonsistent, da det både sies at det er tilgjengelig datautstyr for studentene samtidig som studentene selv skal holde nødvendig utstyr. I dag er det nok svært vanlig at alle studenter disponerer egen PC, men det bør presiseres om dette er et krav fra skolens side.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør presisere om det kreves egen PC for studentene.

3.6.3 Tilgang på aktuell informasjon (kriterium 17)

«Studentene og lærerne må ha god nok tilgang på tjenester som sikrer aktuell informasjon.»

Presentasjon

Søker beskriver de ulike fasilitetene som er tilgjengelig for studentene. I skoletida er biblioteket åpent, på de andre tidspunktene har studentene og lærerne tilgang til informasjon via Internett, It's learning, skolearena og skolen sine hjemmesider.

Vurdering

Både type fasiliteter og tilgjengelighet er etter komiteens vurdering tilstrekkelig.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6.4 Faglig samarbeid (kriterium 18)

«Tilbyder skal ha lokalt eller regionalt samarbeid med yrkesfeltet, eller være med i faglige nettverk som knytter utdanningstilbudet opp mot samfunns- og næringsliv.»

Presentasjon

Søker peker på at Rogaland landbrukspark på Klepp, som er sammensatt av flere utdannings- og rådgivningsinstitusjoner, er en viktig samarbeidspartner. Det samme gjelder Vinterlandbruksskolen på Jæren.

Vurdering

Den tette kontakten mellom tilbyder og Rogaland Landbrukspark er en åpenbar styrke for det omsøkte studietilbudet. Den bredde som disse representerer vil være et stort aktivum for studentene. Det er grunn til å anta at det er betydelig uformell kontakt og utveksling mellom disse aktørene. Et formalisert samarbeid bør vurderes.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør vurdere å formalisere samarbeidet med de ulike aktørene.

3.7 Oppsummerende vurdering og konklusjon fra de sakkyndige

Tilbudet anbefales ikke godkjent.

Tilbyder må:

- gjøre de endringer som er beskrevet under kriterium 7 og 8 (kriterium 6)
- lage en tydelig sammenheng mellom læringsmål og utdanningstilbudets innhold gjennom å detaljere og konkretisere det faglige innholdet, og relatere dette til de ulike læringsmålene (kriterium 7)
- beskrive de ulike undervisningsformene og metodene mer i detalj, og tydeliggjøre sammenhengen mellom innholdet i utdanningen og de undervisningsformene som er valgt (kriterium 8)
- klargjøre i hvilken grad elementer fra modulene OI og MOL vil være vurderingsgrunnlag for karakteren i BØR (kriterium 13)

Tilbyder bør:

- vurdere å forenkle og tydeliggjøre framstillingen ved å redusere antall læringsmål gjennom å samle mål som ligner hverandre til større mål. I tillegg bør læringsmålene utformes slik at de mer tydelig skiller mellom kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse (kriterium 2)
- vurdere å begrense innholdet i modul *Marknad, organisasjonar og landbrukspolitikk* (kriterium 2)
- vurdere å begrense omfanget av tema i modul MOL, jfr. punkt 4.2.2 (kriterium 7)

- vurdere å endre læringsmålet i første kulepunkt under generell kompetanse i modul BØR (kriterium 7)
- sikre tilstrekkelig med veiledningskapasitet i studentenes selvstudium og praksis (kriterium 8)
- konkretisere tilrettelegging overfor for eksempel dyslektikere (kriterium 9)
- konkretisere omfang og opplegg for veiledning i praksisperioden (kriterium 10)
- sørge for at praksisstedet og innholdet i praksis holder tilfredsstillende kvalitet (kriterium 10)
- sikre adekvat veiledning fra skolens side (kriterium 10)
- tydeliggjøre backup, spesielt når det gjelder lærerressurs innenfor MOL (kriterium 11)
- konkretisere sensorenes uavhengighet av tilbyder (kriterium 14)
- presisere om det kreves egen PC for studentene (kriterium 16)
- vurdere å formalisere samarbeidet med de ulike aktørene (kriterium 18)

4 Tilsvaerunde

Tilbyder har ikke kommet med tilsvaer til de sakkyndiges rapport. Vedtaket er dermed fattet på bakgrunn av søknad og sakkyndig rapport.

5 Vedtak

NOKUT ved direktøren anser ikke de faglige kravene for godkjenning av utdanningstilbudet *bedriftsleiing i landbruket*, halvårig tilbud som gis på heltid, ved Fagskolen Rogaland v/Øksnevad vidaregåande skole, som oppfylt. Vedtaket er fattet med hjemmel i:

- Lov om fagskoleutdanning 20.06.2003 nr. 56
- Kunnskapsdepartementets forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 01.02.2010 nr. 96
- NOKUTs retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning av 26.01.2009

6 Dokumentasjon

Vedtaket er fattet på bakgrunn av søknad av 10.februar 2012.

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

- **Universitetslektor / prosjektarbeider, Eystein Ystad, Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB)**
Ystad er utdannet landbruksøkonom fra Ås med diverse tilleggsutdanninger fra UiO, NTNU og BI. I hans faglige bakgrunn inngår også kunnskap om husdyrproduksjon. Han har undervisningspraksis fra høyskolenivå, og har i tillegg arbeidet med næringsutvikling i bygdesamfunn i sin stilling i Lierne kommune. Ystad kan for øvrig vise til forskningspublikasjoner innenfor bl.a. bygdeutvikling og næringsutvikling i bygdesamfunn, og til deltakelse i ulike prosjekter innen fagområdet. Ystad var i 2011 sakkyndig i forbindelse med NOKUTs akkreditering av årstudiet hest i næring (60 studiepoeng) ved HLB og har deltatt i revideringen av flere studier ved samme institusjon.
- **Seniorrådgiver, Olav Ingebjørn Moe, Innovasjon Norge**
Moe har hovedfag i foretaksøkonomi og næringsutvikling fra Norges Landbrukshøgskole med tilleggsutdanning i pedagogikk og veiledningspedagogikk. Han er også autorisert regnskapsfører og har jobbet som universitetslektor ved Norges Landbrukshøgskole og har 10 års erfaring som lektor i videregående skole. Moe har vært medforfatter i lærebøker i naturbruk og har bred erfaring innen landbruksøkonomi og analyse i jobben som seniorrådgiver i Innovasjon Norge.

De sakkyndige har erklært at de ikke har tilknytninger til utdanningstilbudet eller tilbyder, som gjør dem inhabile til oppdraget.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.

Vedlegg 2:

Mandat for sakkyndige til faglig vurdering av søknad om godkjenning av utdanningstilbud

1. Det skal foretas en faglig vurdering av søknad om fagskolegodkjenning for utdanningstilbudet *bedriftsleiring i landbruket* ved Fagskolen Rogaland v/ Øksnevad vidaregåande skole
2. Den faglige vurderingen skal foretas i henhold til kapittel 7 Standarder og kriterier for godkjenning av utdanningstilbud i Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning.
3. Kriteriene, 1 – 18, er likeverdige og må vurderes som tilfredsstillende i forhold til et minimum av hva som forventes av kvalitet i fagskoleutdanning.
4. Den sakkyndige vurderingen baseres på tilbyders søknad og annet relevant skriftlig materiale som anses som nødvendig for faglig vurdering.
5. De sakkyndige skal ikke vurdere faglig kriterium 5.
6. Vurderingene må gis en tydelig begrunnelse og en entydig konklusjon og nedfelles skriftlig.
7. Den faglige vurderingen skrives inn i en rapport sammen med NOKUTs egen vurdering av styringsordning, reglement og kvalitetssikringssystemet. Det skrives en rapport for hvert utdanningstilbud. Rapporten danner grunnlag for NOKUTs vedtak.
8. Sakkyndig kan bli pålagt å utføre en tilleggsvurdering av søkers kommentar til den faglige vurderingen. Både søkers kommentar og eventuell sakkyndig tilleggsvurdering inngår i NOKUTs beslutningsgrunnlag.
9. Sakkyndig arbeider på oppdrag fra NOKUT og skal dermed ikke diskutere vurderingen i media eller med søker før vedtak er fattet.

NOKUTs godkjenning av fagskoleutdanning er hjemlet i

- Lov om fagskoleutdanning av 20.06.2003 nr. 56
- Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 01.02.2010 nr. 96
- NOKUTs retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning datert 26.01.2009